

Waarde voor de toekomst

SGP

Verkiezingsprogramma 2022 - 2026

SGP Ede

Inhoudsopgave

Woord vooraf.....	3
BETROUWBARE WAARDEN.....	4
Vast en zeker.....	4
Betrouwbaar.....	4
Een vitale gemeenschap.....	5
Iedereen telt mee.....	6
VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Werken aan een duurzame omgeving.....	6
VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Een vitale agrarische sector.....	9
VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Een plek om te wonen.....	11
VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Een stabiele basis voor jongeren.....	13
Veilig wonen en leven.....	14
Verkeer en vervoer.....	15
Beheer openbare ruimte.....	16
Begraafplaatsen.....	16
Gezondheid.....	16
Omzien naar elkaar.....	17
Economisch gezond.....	18
Werk en arbeidsmarkt.....	19
Inkomensondersteuning.....	20
Integratie.....	20
Cultuur en samenleving.....	21
Vrije tijd.....	21
Bestuur.....	22
Financieel beleid.....	22

Woord vooraf

Geachte kiezer,

Voor u ligt het verkiezingsprogramma 2022 – 2026 van de SGP in Ede. Een programma waar velen aan meegewerkt hebben. Het geeft aan hoe de SGP aankijkt tegen allerlei zaken die spelen, daarnaast geeft het richting aan de koers die de partij in Ede wil varen.

Als titel heeft ons verkiezingsprogramma 'Waarde voor de toekomst' meegekregen. Een titel die niet zomaar gekozen is, maar aangeeft dat de SGP oog heeft voor wat er moet gebeuren voor de toekomst. Hoe bouwen we de gemeente op voor onze jongeren en het gezin waarin zij opgroeien, is er perspectief voor zelfstandigen en werknemers onder ons, hoe gaan we om met onze ouderen?

Veel in dit programma gaat over zaken die het hier en nu betreffen. Maar de titel geeft meer aan. De echte WAARDE voor de toekomst ligt in het onderhouden van Gods geboden. Daar wil de Heere Zijn zegen aan verbinden. Daar ligt ook het toekomstperspectief voor na dit leven.

Als mensen hebben we de opdracht gekregen om de aarde te bebouwen en te bewaren. Vooral dat laatste is iets waar we in deze tijd aandacht aan moeten besteden. Dat de SGP dat gestalte wil geven ziet u aan de woordspeling in de titel. Als we de W van de titel afhalen dan gaat het om onze aarde. Willen we een aarde voor de toekomst hebben dan zullen we daar zorgvuldig mee om moeten gaan. In dit programma staan een flink aantal zaken waar we aan willen werken en waar de SGP het verschil kan maken.

U ziet het met name terug in de vier thema's die van waarde zijn voor de toekomst: de duurzame samenleving, een vitale agrarische sector, een plek om te wonen en een solide basis voor jeugd en gezin.

Het begrip waarde heeft ook betrekking op de manier waarop we ons gedragen en met elkaar omgaan. Het komt terug in waarden en normen. Juist ook in deze tijd is het van groot belang om elkaar aan te spreken op Bijbelse waarden. Oog hebben voor elkaar, het beste voor de ander zoeken.

De SGP is een christelijke partij. Een christen stelt zijn vertrouwen niet op mensen, op organisaties of instituties, maar in de eerste plaats op God de Heere. De Heere onderhoudt en regeert deze wereld, ook in deze onzekere tijden. Hij is almachtig, alwetend, rechtvaardig maar ook genadig.

Vanuit het besef dat we kleine, nietige mensen zijn, willen we met dit programma een bijdrage leveren aan het welzijn van de Edese bevolking en hopen en bidden we dat het van waarde mag zijn voor de toekomst.

Lambert Kisteman, voorzitter
Gerrit Flier, lijsttrekker

BETROUWBARE WAARDEN

Vertrouwen is een belangrijke waarde voor de politiek. Vertrouwen is in deze tijd echter geen vanzelfsprekendheid. In de politiek gaat het om de relatie tussen onze inwoners en de overheid, vertrouwen is daarbij van wezenlijk belang. Daar moet dus aan gewerkt worden.

Bij vertrouwen in de overheid gaat het om regels en afspraken en de toepassing daarvan. De SGP vindt dat regels helder moeten zijn en zonder problemen worden nagekomen. Dit betekent dat de overheid terughoudend is met het nemen van maatregelen. Een betrouwbare overheid staat dicht bij haar inwoners, steunt hen waar nodig, maar loopt de burger niet voor de voeten. Verantwoordelijkheden van inwoners worden niet overgenomen. Burgers zijn goed in staat om in vrijheid af te wegen welke keuzes gemaakt moeten worden, ook als het gaat om hun bijdrage aan de samenleving. De SGP ziet de overheid als 'Gods dienares, u ten goede', om zo de belangen van haar inwoners te behartigen.

De overheid hanteert daarbij vaste en betrouwbare waarden. Waarden die niet op zichzelf staan, maar die de overheid baseert op het door God gegeven Bijbelse kader. Die Bijbelse uitgangspunten zijn betekenisvol en bieden een hoopvolle toekomst. Een leven volgens christelijke normen en waarden wil God zegenen. In zo'n samenleving komt ieder mens tot zijn recht. Daarom staat de SGP voor een politiek volgens de Bijbelse norm. Vaste en betrouwbare waarden die aan de basis liggen van het vertrouwen in de politiek en waar haar vertegenwoordigers op aangesproken mogen worden.

Vast en zeker

De SGP staat voor een gemeente die oog heeft voor het welzijn van haar inwoners vanuit de vaste Bijbelse waarden en normen. De kern daarvan is dat we God lief hebben boven alles en de naaste als onszelf. In de Bijbel lezen we hoe God wil dat wij ons gedragen ten opzichte van Hem en ten opzichte van onze medemensen. Daarmee geeft de Bijbel heldere richtlijnen voor het maatschappelijke leven. Deels zijn de standpunten van de SGP daarvan een afgeleide, voor een belangrijk deel zijn deze rechtstreeks in de Bijbel terug te vinden. Besluiten mogen niet strijdig zijn met de door God in de Bijbel gegeven regels. Onder andere de Tien Geboden bieden een vaste en zekere basis voor het besturen van de gemeente.

Concreet:

- ▶ Het gemeentebestuur weet zich afhankelijk van God. De SGP hecht daarom aan het ambtsgebed waarin erkend wordt dat God alles bestuurt.
- ▶ De gemeente bevordert dat Gods goede Naam wordt gebruikt zoals bedoeld. De SGP is voorstander van een vloekverbod. Kwetsend taalgebruik wordt tegengegaan.
- ▶ Geen aanstootgevende reclame.
- ▶ God heeft in Zijn wijsheid een rustdag aan de mens gegeven. Die rustdag is bedoeld om God en elkaar te dienen. De zondag is in de christelijke traditie de rustdag. Ook vanuit maatschappelijk oogpunt is het belangrijk om wekelijks een rustdag te hebben. Het lokale economische leven en een sociale arbeidsmarkt kunnen niet zonder rust op zijn tijd, of beter gezegd op Zijn tijd. De SGP is daarom tegen (sport)evenementen en winkelpenstelling op zondag.
- ▶ De SGP staat voor trouw en duurzame relaties. Het gezin, bestaande uit een man, vrouw en eventuele kinderen, geldt daarbij de stabiele basis voor onze samenleving. Een praktijk die daar haaks op staat, met een grote diversiteit aan samenlevingsvormen en een losse seksuele moraal, kan niet op onze instemming rekenen.

Betrouwbaar

Veel burgers ervaren een kloof tussen het bestuur en de burger. Daarmee staat ons democratische stelsel en het vertrouwen in de overheid onder druk. De oorzaken zijn divers, de samenleving is ingewikkeld en de politiek heeft de behoefte om daarvoor steeds weer met nieuwe oplossingen te komen. Vaak met ingewikkelde en soms tegengestelde regelgeving tot gevolg. Waarbij de stem van inwoners, die minder goed in staat zijn hun geluid te laten horen, niet gehoord wordt.

De SGP gaat voor een gemeente die betrouwbaar is voor al haar inwoners. Een betrouwbare overheid is een overheid die zich aan afspraken houdt. Een betrouwbare overheid laat zich ook kennen als een benaderbare en toegankelijke overheid.

Daarvoor hoeft het politieke stelsel niet aangepast te worden. Binnen het huidige stelsel moeten bestuurders in staat zijn om de dialoog aan te gaan met de samenleving. Zij zijn actief betrokken op het geheel van de samenleving. Een betrouwbare overheid vraagt om integriteit van haar bestuurders en raadsleden. Daarnaast is het van belang dat het gemeentebestuur haar beleid op een transparante wijze toelicht en verantwoordt.

Concreet:

- ▶ De overheid handelt vanuit het algemeen belang en hanteert daarbij vaste waarden en eenduidige regels. Zij is betrouwbaar, gemaakte afspraken worden nagekomen.
- ▶ Raadsleden en bestuurders zijn eerlijk en oprecht en willen zich altijd op een transparante wijze verantwoorden. Het onderwerp integriteit wordt periodiek geagendeerd en besproken.
- ▶ De gemeente is er in de eerste plaats voor haar inwoners. Uiteindelijk zijn onze inwoners 'eigenaar' van wat onze gemeente is. Inwoners zijn geen anonieme klanten. Een klantgerichte benadering is prima, maar staat een dienstbare opstelling vanuit de gemeente niet in de weg. Elke vraag van welke inwoner of organisatie dan ook dient serieus behandeld te worden.
- ▶ De gemeente respecteert de privacy van haar inwoners, is terughoudend in het registreren van allerlei persoonlijke gegevens en is aanspreekbaar op de geldende regelgeving.
- ▶ Er is een optimaal contact met de burger. De inbreng van de burger moet oprecht worden meegewogen. Medewerkers van de gemeente zijn benaderbaar en zetten zich in voor een open relatie met de inwoners.
- ▶ De ambtelijke organisatie kent vaste contactpersonen voor diverse doelgroepen als ondernemers, agrariërs, zorgorganisaties en anderen. Deze contactpersonen hebben een rol ten aanzien van een snelle voortgang van procedures.
- ▶ Het klantcontactcentrum wordt een inwonercontactcentrum, waar inwoners op verschillende manieren geholpen worden of informatie kunnen halen. Dat kan digitaal, telefonisch, maar ook altijd fysiek op locatie. Daarbij is de informatiebalie geen afsprakenbalie.
- ▶ Communicatie met de inwoners wordt een speerpunt voor het bestuur en de ambtelijke organisatie. Deze communicatie moet verbeteren. Er wordt rekening gehouden met laaggeletterden en inwoners die niet digitaal vaardig zijn, ambtelijk taalgebruik wordt vermeden.
- ▶ Burgers ontvangen altijd binnen vijf werkdagen een reactie op toegezonden brieven en berichten.
- ▶ Informatie vanuit de gemeenteraad, onder andere op de gemeentepagina's in Ede-Stad, krijgt een nieuwe impuls. Inwoners moeten voelen met welke motivatie de besluiten in de raad genomen worden.
- ▶ De ombudsfunctie is op een zichtbare en toegankelijke wijze vormgegeven. Daarbij wordt gekeken of binnen de wijkgerich-

te aanpak van de gemeente een ombudsfunctie ingesteld kan worden.

- ▶ De gemeente draagt zorg voor gastlessen op scholen, om inwoners op jonge leeftijd al te betrekken bij de gemeente.

Een vitale gemeenschap

Een gezonde samenleving wordt gevormd door inwoners die betrokken zijn op hun mede-inwoners en op hun directe omgeving. Deze vorm van gemeenschapszin moet de gemeente stimuleren en faciliteren. De overheid heeft oog voor participerende inwoners die omzien naar elkaar en mee willen werken aan nieuwe ontwikkelingen. Inwoners participeren veelal in verschillende verbanden en netwerken. Denk aan netwerken rond de familie, het werk, de kerk of de vereniging. Daarnaast wonen en leven we in ons eigen dorp of in de eigen wijk. De gemeente heeft oog voor deze verschillende gemeenschappen, stelt zich dienstbaar op en betreft deze continu bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid. Daarbij rekening houdend met de wettelijke kaders en de formele positie van de raad als vertegenwoordigend bestuursorgaan. Waar nodig zet de gemeente zich in voor versterking van het gemeenschapsgevoel binnen de dorpen en de wijk.

Concreet:

- ▶ Een wijkgerichte aanpak staat centraal. Inwoners worden serieus betrokken bij beleid en uitvoering. Dorpen en wijken hebben hun eigen identiteit, waar rekening mee gehouden moet worden.
- ▶ Het goed functioneren van dorpsraden en wijkplatforms wordt gestimuleerd. Zij zijn representatief voor hun achterban, hebben een duidelijke positie en worden serieus betrokken bij de vormgeving en uitvoering van beleid dat hun gebied betreft.
- ▶ Wijken zijn divers samengesteld, ook wat betreft het woningaanbod, met ruimte voor starters, maar ook voor ouderen
- ▶ Elk dorp, wijk of buurt heeft een plek om elkaar te ontmoeten, buurthuis of ander faciliteit.
- ▶ Aan elk dorp of wijk is een eigen wijkagent verbonden.
- ▶ Er wordt serieus ruimte geboden aan burgerinitiatieven. Huidige initiatieven als Ede-Doet worden voortgezet.
- ▶ De gemeente Ede laat ook als werkgever zien dat zij betrokken is op de Edese samenleving. Bij de werving van medewerkers dient rekening gehouden te worden met een binding aan Ede.

Iedereen telt mee

God heeft alle mensen uniek geschapen. Ieder leven is daarom intrinsiek waardevol. Daar staat de SGP altijd voor. Dit betekent dat de overheid er voor iedereen is en dat in onze samenleving niemand wordt buitengesloten. Daarbij pleit de SGP voor een praktijkgerichte aanpak waarbij er daadwerkelijk wordt ingezet op het betrekken van de diverse doelgroepen binnen de samenleving. Met respect voor andere meningen heeft de SGP geen behoefte om met publicitaire acties aandacht te vragen voor specifieke doelgroepen. Daarbij blijft de SGP pleiten voor ruimte om te handelen in lijn met haar eigen visie en vraagt om ruimte voor verschil.

Concreet:

- ▶ De samenleving is opgebouwd vanuit diverse verbanden en doelgroepen. Daarbij hecht de SGP aan de waarde van het gezin, bestaande uit een man en vrouw en eventuele kinderen, als stabiele en gezonde basis voor die samenleving.
- ▶ Specifieke doelgroepen, zoals inwoners met een beperking, of inwoners met een allochtone afkomst, doen vanzelfsprekend mee in de samenleving. Naast het formuleren van algemene beleidsdoelstellingen om deze betrokkenheid vorm te geven heeft de SGP geen behoefte aan afzonderlijke beleidskaders voor specifieke doelgroepen.
- ▶ Stigmatisering van doelgroepen wordt tegengegaan.
- ▶ Discriminatie en geweld tegen specifieke doelgroepen worden scherp veroordeeld.
- ▶ De Nederlandse vlag, het Wilhelmus en het Edese gemeentewapen zijn de symbolen waarin we elkaar als inwoners vinden. Daarmee wordt aangegeven dat niemand wordt buitengesloten
- ▶ Er is blijvend ruimte voor ambtenaren met gewetensbezwaren om bepaalde taken niet uit te voeren.

VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Werken aan een duurzame omgeving

De Bijbelse opdracht, die meegegeven is na de schepping, om de aarde te bouwen en te bewaren, is voor de SGP nog steeds onverkort van toepassing. Rentmeesterschap is een belangrijke waarde om actief invulling te geven aan een duurzame maatschappij en daarmee onze natuurlijke omgeving te beschermen.

1. Verduurzamen

Verduurzaming begint bij minder energie gebruiken. Dit kan iedereen concreet zelf oppakken door als inwoner van Ede je huis, tuin en manier van leven te verduurzamen. Onze inwoners worden verleid om zelf aan de slag te gaan, zonder dat er een financiële drempel is.

Educatie over duurzaamheid is belangrijk om draagvlak te vergroten en ideeën en initiatieven aan te wakkeren. De gemeente heeft de mogelijkheid om in de openbare ruimte het goede voorbeeld te geven.

- a. Bespaarpakket aanbieden met goedkope maar effectieve middelen, zoals ledlamp, waterbespaarringetjes, ja-nee/nee-nee stickers, folder met tips.
- b. Jaarlijks en per dorpskern een energiemarkt laten organiseren door de plaatselijke verenigingen, waar bedrijven, initiatiefnemers, inwoners en gemeente elkaar kunnen ontmoeten op het gebied van verduurzaming van de bestaande woningbouw.
- c. Aanleg van groene daken blijven stimuleren door middel van de duurzaamheidslening.
- d. Er is aandacht voor de aanpak van hittestress door de aanwezigheid van voldoende groen in de stad en de dorpen. Bermbeheer in Ede is duurzaam met aandacht voor biodiversiteit. Waar dit past bij de locaties deze insteek ook toepassen voor grotere percelen zoals bij kastelen en monumenten.
- e. Blijvende aandacht voor publicitaire acties, zoals Stichting Steenbreek en Bloemen voor Bijen.
- f. Duurzame mobiliteit wordt gestimuleerd om daarmee de druk op ons huidige wegennet te verlagen. Onder andere met het plaatsen van voldoende laadpalen voor elektrische auto's.
- g. Vervoer per fiets promoten en snelfietsroutes naar omliggende plaatsen uitbreiden.
- h. Deelauto-netwerk stimuleren door aanbieders te helpen met een goede start in Ede.
- i. Veel gemeentelijke gebouwen hebben nog geen zonnepane-

len. Deze daken worden, indien de constructie het kan dragen, allemaal voorzien van zonnepanelen.

- j. In samenspraak met scholen worden concrete plannen gemaakt om zon op dak mogelijk te maken.
- k. Onderzoek naar haalbaarheid om als gemeente een CO2-prestatieladder trede 4 te behalen om hiermee goed werkgeverschap te promoten. Hiermee toont Ede bewust en toetsbaar samen te werken met de keten van toeleveranciers en opdrachtnemers aan het realiseren van duurzame doelen.
- l. Aanbestedingen beter beoordelen op duurzaamheid door te kijken naar bijvoorbeeld EMVI, LCA en TCO, waardoor duurzaamheid op langere termijn geld oplevert.
- m. Inwoners en bedrijven maximaal stimuleren om lokaal in te kopen.
- n. Bedrijven die inzetten op ontwikkeling van duurzame (energie) technologie faciliteren door deze de mogelijkheid te bieden om samen een Energiehub binnen de gemeente grenzen op te zetten.
- o. In overleg met City Marketing uitvoering geven aan een duurzame winkelstraat, waarbij besparing van energie bespreekbaar is, door bijvoorbeeld af te spreken dat de winkeldeuren in de winterperiode niet open gezet worden.

2. Energie- en warmtetransitie

De doelen voor het opwekken van duurzame energie voor de komende vier jaar zijn te ambitieus voor onze gemeente. Dit mede met het oog op de beschikbare netcapaciteit. Voor de langere termijn moet er meer focus komen op bewustwording en het aanwakken van ideeën en initiatieven onder onze inwoners. Dorpsraden en bewonersinitiatieven kunnen daar een rol in spelen. Ook moeten bedrijven die zich bezighouden met duurzame ontwikkelingen hier de ruimte voor krijgen. Meer specifiek kunnen agrariërs een positieve bijdrage leveren in deze transitie.

Op de route naar een energieneutraal Ede blijft gedegen onderzoek nodig. Zowel nieuwe als bestaande energievormen moeten we stimuleren, mits deze een goede bijdrage leveren aan de energietransitie. Dit kan door meer ruimte te geven voor zonnepanelen met meervoudig ruimtegebruik. Belangrijk is dat ook de capaciteit van het net wordt vergroot. Daarnaast is meer eigenaarschap voor inwoners van Ede van belang als het gaat om draagvlak voor deze ontwikkelingen.

De samenwerking moet worden opgezocht met de burger, waarbij de burger mede verantwoordelijk is voor het realiseren van de energiedoelen. Daarom niet een van bovenaf opgelegde dwang of druk, maar een verleiding om gebruik te maken van schonere energie. De negatieve impact van zonnepanelen en windmolens op de leefomgeving wordt niet ontkend, maar door te focussen op de voordelen zoals het wooncomfort, vergroening van de buurt en werkgelegenheid moet de maatschappelijke discussie worden doorbroken.

- a. Energieproductie als nevenactiviteit voor agrariërs openhouden door toestaan kleine windmolens tot 25 meter hoogte.
- b. Mogelijkheden creëren om in perceelsranden zonnepanelen aan te leggen in combinatie met kruidenrijke akker- en weiden.
- c. Consumenten verleiden om voor meer dan alleen het eigen energieverbruik aan zonnepanelen op het dak te leggen met bijvoorbeeld een gebouw gebonden lening waardoor dit kostenneutraal kan.
- d. Waterstof is een goede energiedrager, tot nu toe enkel geschikt voor grootgebruikers. Onderzoek naar een bredere toepasbaarheid wordt gestimuleerd.
- e. Bij het onderzoek naar nieuwe duurzame technologie scherp blijven op impact, zoals bij geothermie de invloed op waterkwaliteit en bij windmolens de impact op gezondheid.
- f. Inzetten op meervoudig ruimtegebruik van zonnepanelen zoals boven een uitloop voor dieren, station, parkeergarage of in zones langs rijks-, provinciale en lokale wegen in Ede.
- g. Het World Food Center draagt bij aan educatie over duurzaamheid van voedselketen en houdt deze focus de komende jaren.
- h. Transitiebrandstoffen, zoals biomassa, hebben blijvend aandacht nodig in het kader van innovatie en toepasbaarheid in de praktijk. Wij willen geen houtachtige biomassa vanuit het buitenland, maar uit de directe omgeving.
- i. Meer capaciteit voor het Energieloket, waardoor advisering aan inwoners en groepen inwoners geïntensiveerd wordt, zodat meer inwoners bereikt worden in het kader van de energie- en warmtetransitie.
- j. Collectieve acties in de energie- en warmtetransitie vanuit de dorpen initiëren, zodat initiatieven vanaf onderaf boven komen drijven.
- k. Geen zonnevelden op landbouwgrond. Wel optimaal benutten van restgronden of dubbel ruimtegebruik toestaan, waarbij

lokaal eigenaarschap een must is.

- l.** Onderbouwingen die nodig zijn voor een vergunningsaanvraag van zonnepanelen lokaal uitvoeren in plaats van per project. Dit kan aanzienlijk schelen in de kosten waardoor ook kleinere oppervlakten voor zonnepanelen rendabel worden.
- m.** Lokale energieopwekking wordt gestimuleerd, ook in een transitiefase, waarbij het uitgangspunt is dat de private investeerders dit verwezenlijken.
- n.** De energie- en warmtetransitie is haalbaar en betaalbaar. Daarnaast is het creëren van een breed draagvlak een blijvend aandachtspunt.

3. Renovatie en grondstoffen

Burgers en bedrijven zijn zich bewust dat zij grote hoeveelheden afval produceren. Er wordt al heel veel ingezet op een cradle-to-cradle, waarbij afval weer een grondstof is voor een volgend product. Deze lijn zal doorgezet worden, zodat afval uiteindelijk niet meer bestaat. Afval scheiden helpt om dit te bevorderen. De SGP vindt dat afvalscheiding door haar inwoners op alle mogelijke manieren gestimuleerd moet worden, zodat afval optimaal gerecycled kan worden. Voor afval wat niet gerecycled kan worden geldt het motto: de vervuiler betaalt.

Lokale grondstoffen, zoals hout, gebruiken is ook duurzaam en daarmee voor de SGP wenselijk. In Ede zijn veel bedrijven die iets met hout doen, daarmee kan Ede een belangrijke rol spelen in de lokale en nationale ontwikkeling van circulaire economie. Hergebruik van materialen bij renovatie wordt ook gestimuleerd.

- a.** Als gemeente hebben wij oog voor de nieuwste technieken van afvalinzameling, -scheiding en -verwerking.
- b.** Hergebruik van afval wordt zoveel mogelijk in de praktijk gebracht. 'Afval is grondstof' kan een win-win situatie opleveren en dient de duurzaamheid.
- c.** Restafvalstromen uit de voedselketen worden doorgevoerd naar andere sectoren, zoals energie of bouw voor zo hoogwaardig mogelijk hergebruik.
- d.** Bij projecten in de gemeente is meer aandacht voor renovatie in plaats van sloop, want 'sloop is goedkoop' is verleden tijd.
- e.** Hout uit de Edese bossen lokaal op de markt brengen (aanbieden aan bouwondernemingen of groothandel).
- f.** Duurzame bosbouw in Ede uitbreiden, kans om belangrijke producent te zijn van circulaire (bouw)materialen.
- g.** In het onderwijs (primair en voortgezet onderwijs) lokaal kennis laten maken met de houtproductieketen.
- h.** Bedrijven die innovatieve bouwmethoden, renovatie of circulaire materialen ontwikkelen met voorrang betrekken bij projecten van vernieuwbouw of renovatie.
- i.** Houtkachels en open haarden zijn mede oorzaak van het uitstoten van fijnstof. In Gemeente Ede is informatie voorhanden waarin burgers en bedrijven op een juiste manier worden ingelicht over goed stoken, sociale aspecten van houtstook en -rook en andere technische oplossingen.
- j.** In gemengd agrarisch bedrijf wordt bijvoorbeeld de kleinschalige 'teelt' van bouwmaterialen voor isolatie zoals vlas, hennep en stro gestimuleerd.

VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Een vitale agrarische sector

De leefbaarheid en vitaliteit van het agrarisch buitengebied met haar dorpen vindt de SGP van grote waarde. Inwoners van het landelijk gebied weten zich verbonden met deze omgeving en zijn bereid zich daarvoor in te zetten. Traditionele waarden, als zelfredzaamheid en gemeenschapszin, die hier in ruime mate aanwezig zijn, dienen door de gemeente gekoesterd te worden.

Het behoud van een sterke en toekomstbestendige agrarische sector is voor de SGP een belangrijk uitgangspunt voor een vitaal platteland. De SGP blijft zich daarvoor inzetten, ondanks plannen die in de media circuleren om de veestapel te halveren en de Gelderse Vallei helemaal leeg te vegen. Inderdaad neemt het aantal agrariërs af, van zo'n 1000 twintig jaar geleden tot zo'n 650 bedrijven op dit moment. Het behoud van agrarische bedrijven blijft echter van belang om het buitengebied in stand te houden. Samen met deze agrariërs en overige belanghebbenden is de gemeente aan zet om te werken aan het behoud van een sterk platteland. De SGP richt zich daarbij op de volgende thema's.

- ▶ Innovatief ondernemerschap
- ▶ Lokale focus
- ▶ De stoppende agrariër
- ▶ Betrokken burgers

De SGP is zich bewust van de diverse belangen en wil zich inzetten voor lokale verbinding tussen burgers en agrariërs, tussen landbouw en natuur. Samenwerking, ook met instellingen als de WUR en met bedrijven rond het World Food Center, is een belangrijke voorwaarde. Internationaal kan de regio zich met haar hoge standaarden op agrarisch gebied ontwikkelen als voorloper die wereldwijd emissiearme en diervriendelijke voedselproductie en kringlooplandbouw bevordert.

1. Ruimte voor innovatief ondernemerschap

Binnen de gemeente en regio is er blijvend ruimte voor innovatieve agrariërs, die laten zien dat met de nieuwste technieken gewerkt kan worden binnen de actuele standaarden voor onder andere dierenwelzijn en uitstoot. Deze bedrijven vormen samen met de meer lokaal gerichte agrariërs het motorblok van een sterke agrarische sector. De gemeente stimuleert en faciliteert de ontwikkeling van deze agrariërs.

- a. De gemeente Ede neemt het voortouw om Food Valley meer

uit te venten en is een aanjager in het verbinden van agrariërs, het onderwijs en andere internationaal georiënteerde instellingen en bedrijven. Boerenbedrijven in de regio fungeren als proeftuin van onder andere de WUR en het World Food Center.

- b. In het kader van de versterking van de agrarische sector zet de gemeente voor haar bedrijventerreinen in op een voorkeursbeleid voor foodgerelateerde bedrijven. Dit in samenwerking met de regio Food Valley.
- c. Binnen de op te stellen omgevingsvisie wordt nadrukkelijk ruimte gereserveerd voor deze innovatieve agrariërs om zich te kunnen vestigen en te ontwikkelen.
- d. In haar promotieactiviteiten profileert de gemeente zich onder andere als innovatie food-gemeente.
- e. Bureaucratie mag geen belemmering zijn om innovatie mogelijk te maken. Van belang is dat aanvragen voor nieuwe ontwikkelingen vlot, krachtig en met een positieve grondhouding worden afgewikkeld.

2. Focus op de lokale keten

Een groot deel van de agrariërs richt zich daarnaast op de lokale markt. Binnen een korte keten zetten deze boerenbedrijven hun producten af in een brede regio. Er wordt ruimte geboden voor natuurinclusieve landbouw. Daarbij zijn deze boeren betrokken bij landschaps- en natuurbeheer en is er ruimte voor nevenactiviteiten, gericht op de versterking van een vitaal platteland.

- a. Lokale initiatieven worden ruimhartig ondersteund. Omdat de afzetmarkt voor biologische productie beperkt is, gaat die steun ook naar productie van reguliere zuivel en vleesproducten.
- b. Vanuit een specifiek beheerbudget kunnen agrariërs ondersteund worden in het knotten van bomen, het beheer van bermen en akkerranden en het verwerken van sloopmaaisel. Maatregelen en subsidieverstreking richten zich op de lange termijn. De gemeente verstrekt niet alleen de gratis planten en bomen maar draagt ook zorg voor de instandhouding daarvan.
- c. Bij het verpachten van grond hanteert de gemeente langere termijnen, zodat er ruimte komt om te investeren in de verbetering van de bodemkwaliteit en het herstel van de natuur.
- d. Kavelruil wordt gestimuleerd, zodat boeren op een efficiënte wijze hun gronden kunnen beheren. Dit met behoud van de landschappelijke structuren.

- e. Daar waar vanwege natuurbescherming of andere overheidsmaatregelen agrarische activiteiten niet meer mogelijk zijn werkt de gemeente actief mee aan alternatieve oplossingen.

3. Faciliteren van de stoppende agrariër

De SGP onderkent dat veel boeren hun agrarische activiteiten al dan niet gedwongen zullen beëindigen. Met alle pijn die dat met zich mee kan brengen is de gemeente een betrouwbare en meedenkende partner.

- a. Vrijkomende agrarische ruimte wordt in de eerste plaats beschikbaar gesteld aan agrariërs die binnen de nieuwe standaarden hun bedrijf willen voortzetten.
- b. Delen van vrijkomende ruimte als gevolg van sloop worden ingezet voor kleinschalige natuurwaarden. Met de realisatie van houtwallen en poelen wordt een bijdrage geleverd aan de versterking van de biodiversiteit.
- c. De gemeente geeft ruimte aan een nieuwe invulling voor bedrijven die deels of volledig hun activiteiten beëindigen. Ten denken valt aan een bed & breakfast, zorgonderneming, caravanstalling en energieopwekking. Dit voor zover deze activiteiten het karakter van het landschap niet aantasten.
- d. De maximale grootte van bijgebouwen in het buitengebied wordt uitgebreid van 200 naar 400m².

4. Boer en burger samen voor een vitaal landelijk gebied

Een vitaal buitengebied wordt tot slot gevormd door de overige inwoners van de dorpen en het buitengebied en de recreatieve bezoekers. De gemeente heeft oog voor het voorzieningsniveau en de leefbaarheid van het buitengebied.

- a. De voorzieningen in het buitengebied en de dorpen worden samen met de inwoners en ondernemers in stand gehouden

en indien gewenst uitgebreid. De gemeente geeft ruimte aan bewonerscoöperaties om te voorzien in bijvoorbeeld het plaatselijke wegen- en landschapsonderhoud of in de eigen energieopwekking.

- b. Jonge bewoners willen wonen in de plaats waar zij zijn opgegroeid. Voorkomen wordt dat import vanuit het westen de beschikbare ruimte inneemt. Nieuwbouwhuizen worden eerst aangeboden aan de lokale bevolking.
- c. De dorpen bieden op kleinschalige bedrijventerreinen mogelijkheden aan het plaatselijke bedrijfsleven, zodat werkgelegenheid voor de eigen bevolking voldoende is gegarandeerd. Door ondernemingen te concentreren op deze terreinen wordt verrommeling van het landschap voorkomen.
- d. In samenwerking tussen burgers en boeren wordt aandacht geschonken aan het bevorderen van de biodiversiteit. Waarbij natuurbeleid geen afbreuk doet aan gezond ondernemerschap.
- e. Natuurbeleid geldt niet alleen voor agrariërs maar ook voor de recreatieve sector. Bungalowparken en campings kunnen meer doen in het versterken van de natuurwaarden van de omgeving
- f. De ontvangen gelden uit de toeristenbelasting kunnen ingezet worden voor bijdragen aan agrariërs en anderen en die zich inzetten voor een natuurlijk landschapsbeheer. De nu relatief lage toeristenbelasting kan daarvoor verhoogd worden.
- g. Het klinkt logisch: droge voeten als het nat is en voldoende water als het droog is. Het waterbeheer in het gebied geldt als nieuwe uitdaging en vraagt om meer samenwerking. Naast het waterschap speelt de gemeente daarin een ondersteunende rol.
- h. De toename van het aantal paarden in het buitengebied vraagt om regulering om overlast te voorkomen. De SGP is voor een opruimplicht van paardenpoep op de openbare weg.

VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Een plek om te wonen

De woningmarkt staat sterk onder druk. Het aantal inwoners neemt toe, zowel door groei van de eigen bevolking en immigratie als door grote druk vanuit de Randstad. En het gemiddeld aantal bewoners per woning daalt, vanwege scheidingen en kleinere gezinnen. Voor diverse doelgroepen zijn geen passende en betaalbare woningen beschikbaar en de wachtlijsten voor een huurwoning zijn lang. De SGP is zich bewust dat Ede de komende jaren blijft groeien en dat er woningen bijgebouwd moeten worden. Ingezet wordt op een adequaat en toekomstbestendig woonbeleid, waar goed wonen voor al onze inwoners centraal staat.

Goed wonen is belangrijk voor onze inwoners. Ieder mens heeft behoefte aan een dak boven zijn hoofd, een eigen plek om te wonen. Een plaats van geborgenheid en veiligheid. Het is ook de plek waar je je familie, je bekenden of anderen kunt ontmoeten. Een plek in een buurt, waarvan je, samen met andere bewoners, graag ziet dat deze leefbaar is. Een plek die bij je past.

Het is daarom belangrijk dat het karakter van Ede behouden blijft. De SGP wil ongebreidelde groei tegengaan en waar mogelijk de druk vanuit de Randstad weerstaan. Het is daarbij van belang dat het stedelijk gebied in verbinding blijft met de landelijke en groene omgeving. En dat eisen gesteld worden aan een passende kwaliteit en uitstraling van gebouwen.

1. Werken aan visie en daadkracht

De SGP vindt het belangrijk dat dit vraagstuk vanuit visie en met daadkracht wordt opgepakt. De gemeente neemt zelf de regie en laat zich niet leiden door wat op haar afkomt, vanuit de landelijke overheid of vanwege autonome ontwikkelingen. De gemeente is een aanjager van processen met betrekking tot ruimtelijke ontwikkelingen, die in de praktijk nu vaak bijzonder moeizaam verlopen.

- a. Er komt een specifiek programma woningbouw, waarvoor concrete doelstellingen benoemd worden. Voor deze grote en urgente thema's zoeken we naar krachtige leiders met een helicopterview.
- b. De gemeente organiseert ronde tafelgesprekken (omgevings-tafels) met alle disciplines. Samenwerking ten behoeve van de gemeenschappelijke doelstelling is het leidende principe om tegenstellingen tussen belangen te overbruggen.
- c. Mede gezien de woningnood is de SGP voor een prioritering van ruimtelijke plannen, zodat voor inwoners en anderen inzichtelijk is waar aan gewerkt gaat worden.
- d. De nieuwe omgevingswet wordt als een kans gezien om deze ontwikkelingen mede vorm te geven. Participatie met inwoners wordt concreet in alle ontwikkelingsfasen. Er is voldoende capaciteit en ambtenaren zijn in staat om op een goede wijze de behoeften van inwoners te vertalen naar nieuwe plannen.
- e. Om de voortgang van ruimtelijke processen te bespoedigen wordt gestuurd op de vragen 'wat is eis en wat is wens'.
- f. De SGP wil ruimte geven aan particulier initiatief. Er is voldoende beschikbare grond voor zelfbouwkwavels. Aan (collectief) particulier opdrachtgeverschap wordt actief meegewerkt.
- g. De SGP is voorstander van een actief eigen gemeentelijk grondbeleid, op voorwaarde dat het algemeen belang het uitgangspunt is.

2 Beperkte groei met behoud van karakter

Ten aanzien van de groei van Ede zet de SGP zich in voor een scenario van beperkte groei, waarbij sprake is van een evenwichtige opbouw van doelgroepen en inwoners en waar de echte knelpunten het eerst worden aangepakt. Bouwen voor inwoners die in Ede geboren en getogen zijn heeft daarbij de meeste prioriteit.

- a. De SGP staat voor het behoud van een goede mix in de wijken tussen koop- en huurwoningen, tussen huisvesting voor jongeren en voor ouderen.
- b. Bij de ontwikkeling van nieuwe plannen is voldoende differentiatie een belangrijke voorwaarde.
- c. Om de verkoop en verhuur van nieuwbouw aan eigen inwoners te stimuleren gaat de gemeente in gesprek met makelaars en woningcoöperaties. Dit periodiek gesprek gaat over de toepassing van (financiële) binding aan Ede en het bevorderen van doorstroming.
- d. Ede wordt geen forensenstad. De werkgelegenheid groeit mee met het aantal woningen.
- e. De bereikbaarheid van de wijken en dorpen is een belangrijk aandachtspunt. De infrastructuur is niet volgend, maar dient tijdig mee te groeien.
- f. De SGP zet in op een duurzame en hoge kwaliteit van de woon- en leefomgeving.
- g. Recreatiewoningen zijn in de eerste plaats bedoeld voor recreatie. Het bestaande beleid om permanente bewoning tegen te gaan wordt gecontinueerd. Onderzocht kan worden of in de

directe nabijheid van Ede-Stad en de dorpen uitzonderingen mogelijk zijn door deze woning definitief een woonbestemming te geven.

3. Bouwen in de stad

Ten aanzien van de groei van Ede-Stad wordt ingezet op verdichting van de woningvoorraad. Daarbij is het realiseren van hoogbouw een goede optie om de groene, ruimtelijke kwaliteit van de woonomgeving te behouden.

- a. De SGP is voor het verduurzamen van bestaande huisvesting. Daarbij biedt het optoppen met een extra bouwlaag van bijvoorbeeld portiekflats goede mogelijkheden de woningvoorraad te vergroten.
- b. Beleid om leegstaande winkelpanden en kantoorgebouwen om te vormen naar studio's en appartementen wordt voortgezet en gefaciliteerd met eenvoudige ruimtelijke regelgeving. Een dergelijke aanpak biedt ook kansen voor tijdelijke woningbouwprojecten.
- c. Met het uitplaatsen van bedrijven uit de bebouwde kom wordt ruimte gecreëerd voor woningbouw
- d. Er komt onderzoek naar potentiële hoogbouwlocaties langs doorgaande wegen en op strategische locaties. Ede-Centrum is geen locatie voor hoogbouw. De Oude Kerk blijft zichtbaar.
- e. Nieuwe woningen kunnen gerealiseerd worden in het laatste deel van Kernhem. Het gebied tussen Ede en Lunteren moet haar huidige open structuur behouden. Nieuwbouw in De Klomp is bespreekbaar, mits dit geen gevolgen heeft voor het karakter van het huidige dorp en van Ederveen. Tussen Ederveen en De Klomp zal een groene buffer gerealiseerd worden.
- f. Er is een groene ruimtelijke structuur met ruimte voor volkstuinen en zo mogelijk stadslandbouw.

4. Bouwen in de dorpen

Met name ten behoeve van de groei van de eigen bevolking worden voldoende woningen gebouwd in de dorpen en de kernen. Dit komt de leefbaarheid, met instandhouding van scholen en andere maat-

schappelijke voorzieningen, ten goede.

- a. Er komt een meerjarenprogramma voor woningbouw in het buitengebied.
- b. De bouw van nieuwe woningen vindt voornamelijk plaats rond de dorpen, zodat het open karakter van het landelijk gebied behouden blijft.
- c. Ook rond de buurtschappen, waaronder De Valk, kan woningbouw plaatsvinden.

5. Starters

Met een mix aan maatregelen helpt de gemeente, in samenwerking met de woningcoöperaties en andere partners, de startende inwoners van onze gemeente bij het verkrijgen van hun eerste woning. Naar de mening van de SGP kan dit door het inzetten en aanbieden van:

- a. Erfpachtconstructies.
- b. Startersleningen, voor zowel nieuwbouw- als doorstroomwoningen.
- c. Koopgarant.
- d. Huur-/koopconstructies.

6. Ouderen

Het aantal ouderen neemt toe. Er wordt rekening gehouden met veranderende woonbehoefte van deze oudere inwoners. Een passend en gevarieerd aanbod voor deze doelgroep bevordert de doorstroming op de woningmarkt.

- a. In Ede wordt levensloopbestendig gebouwd.
- b. Het plaatsen van mantelzorgwoningen en de realisatie van aanpassingen worden gefaciliteerd om inwoning van ouders bij kinderen mogelijk te maken.
- c. Er komen meer kleinschalige woonzorgcomplexen voor ouderen en mensen met een beperking. Bij voorkeur in de wijk of het dorp, in de nabijheid van voorzieningen als kerken, winkels en buurtcentra. Door aan te sluiten bij de eigen gemeenschap kan beter een beroep gedaan worden op de inzet van mantelzorgers en vrijwilligers.

VAN WAARDE VOOR DE TOEKOMST: Een stabiele basis voor jongeren

Aan de basis van onze samenleving staat het gezin, de plek waar onze jonge inwoners veilig en gezond kunnen opgroeien. Voor veel kinderen en jongeren is dat niet vanzelfsprekend. Daarom wil de SGP investeren in de jeugd. Daar waar de samenleving is ingericht in overeenstemming met de Bijbel geven we onze jongeren kaders en perspectief om zich op een positieve wijze te kunnen ontwikkelen. Het gezin is dan een warme en veilige uitvalsbasis, van waaruit jongeren zich kunnen ontwikkelen tot volwaardige burgers van de Edese gemeenschap.

Dat vraagt om inzet vanuit de gemeente. Het is van belang aandacht te hebben voor de stabiliteit van gezinnen, overigens zonder dat verantwoordelijkheden van ouders worden overgenomen. Daarbij wil de SGP investeren in de ontwikkeling van onze jongeren. Investeren in onze jeugd betekent daarnaast dat samen met het onderwijs, jeugdzorgorganisaties en anderen binnen de samenleving die ondersteuning geboden wordt die daarvoor nodig is.

1. Preventie

Preventie is een belangrijk aandachtspunt. Door vroegtijdige signalering, doorverwijzing en integrale hulpverlening kunnen voor kinderen, hun ouders en de samenleving veel problemen voorkomen worden

- a. Ouders zijn als eerste verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kind(eren) en het geven van het goede voorbeeld. Kinderen hechten aan geborgenheid en veiligheid.
- b. Kinderopvang is in de visie van de SGP geen taak van de overheid.
- c. Er is een laagdrempelig en toegankelijk Centrum voor Jeugd en Gezin. Dit CJG participeert in de sociale wijkteams en het onderwijs, zodat het dicht bij de mensen komt en signalen vroegtijdig oppikt.

2. Aanpak gezinsproblematiek

- a. Daar waar opvoeding problemen geeft, dient jeugdzorg de juiste begeleiding met passende oplossingen aan te bieden, gericht op de situatie van het hele gezin.
- b. In samenwerking met welzijns- en vrijwilligersorganisaties zijn er in de wijk voldoende opvangmogelijkheden waar tieners vanuit een probleemsituatie in hun vrije tijd terecht kunnen

voor ontspannende activiteiten, huiswerkbegeleiding of informele coachingsgesprekken.

- c. De gemeente ontwikkelt samen met de sociale teams een aanpak voor het tegengaan van huwelijksproblemen.
- d. Met name vechtscheidingen liggen aan de basis van veel problemen waar de jeugdzorg mee te maken heeft en zijn bepalend voor een groot deel van de budget voor de jeugdzorg. De aanpak om vechtscheidingen tegen te gaan wordt geïntensiveerd. Er komt een aandachtsfunctionaris die dit onderwerp aanjaagt, het bespreekbaar maakt en uit de taboesfeer haalt.

3. Organisatie jeugdzorg

Goede voorzieningen zijn van groot belang, een goede samenwerking tussen organisaties in de regio is cruciaal. Die samenwerking kan nog sterk verbeteren om jongeren echt centraal te stellen en knelpunten aan te pakken.

- a. Scholen, verenigingen, kerken en andere organisaties die met jongeren omgaan, krijgen handvatten aangereikt om op de juiste wijze met signalen van jeugdproblematiek om te gaan.
- b. Er is afstemming met hulporganisaties over een krachtige aanpak van (huiselijk) geweld. Daarbij dient het belang van kinderen centraal te staan.
- c. Er is een gevarieerd aanbod van hulpverleners. Jongeren met een identiteitsgebonden hulpvraag kunnen kiezen voor een jeugdzorginstelling die bij hen past.
- d. Waar opvang in de thuissituatie voor kinderen niet meer verantwoord is zijn er binnen de regio voldoende mogelijkheden voor kort of langer durende opvang in gezinshuizen of in pleeggezinnen. Opname binnen een instelling moet voorkomen worden.
- e. Er zijn geen wachtlijsten bij zorgaanbieders die complexe problemen bij kinderen en jongeren behandelen.
- f. Jeugdzorgorganisaties ontvangen voldoende financiële middelen. Daar staat tegenover dat zij uitgedaagd worden om in samenwerking een kwalitatief hoogwaardige hulpverlening te organiseren.
- g. Jeugd- en jongerenwerk wordt gefaciliteerd. Kerken en maatschappelijke organisaties krijgen de ruimte om dit op hun eigen manier in te vullen.

4. Onderwijs

Goed onderwijs is belangrijk voor de ontwikkeling van jongeren. Naast kennisontwikkeling dient het onderwijs jongeren in staat te

stellen de door God aan hen geschonken talenten en vaardigheden te ontwikkelen en te ontplooien. Het onderwijs is sterk verbonden met de opvoedingstaak van de ouders. De gemeente heeft vooral een belangrijke rol bij het scheppen van goede randvoorwaarden. Gezien het standpunt van de SGP dat de vrijheid van onderwijs leidend is, ligt de verantwoordelijkheid voor de invulling van het onderwijs bij de leiding van de scholen.

- a. De gemeente is verantwoordelijk voor passende en toekomstbestendige huisvesting voor scholen. De SGP vindt dat er voldoende middelen beschikbaar moeten zijn om te investeren in veilige, gezonde en duurzame schoolgebouwen.
- b. Ingezet wordt op optimale handhaving van de Leerplichtwet en terugdringing van het voortijdig schoolverlaten. De SGP wil thuiszitten zoveel mogelijk terugdringen en voorkomen.
- c. De SGP wil laaggeletterdheid en taalachterstanden effectief aanpakken. Het bevorderen van leesgedrag onder jonge kinderen is hierbij een belangrijk middel. Om (taal)achterstanden tegen te gaan kan gebruikt gemaakt worden van vormen van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE).
- d. Maatschappelijke initiatieven zoals peuterspeelzalen bij scholen worden niet onnodig gehinderd met regels. Daarmee kunnen leerlingen vroeg bij de (identiteit van de) school betrokken worden.
- e. De invulling van het leerlingenvervoer is conform de wettelijke kaders en vormt geen oneigenlijke belemmering bij de schoolkeuze.
- f. De SGP vindt Bijbels godsdienstonderwijs op alle scholen van groot belang.

VEILIG WONEN EN LEVEN

Een veilige woon- en leefomgeving draagt bij aan het welbevinden van onze inwoners. Zij willen veiligheid in hun huis, in hun wijk, in het verkeer, op school en op het werk. Zij moeten ervan uit kunnen gaan dat de gemeente daar oog voor heeft. Het bieden van veiligheid is één van de kerntaken van de overheid. De SGP ziet passende preventie én krachtige handhaving als de bouwstenen van een robuust veiligheidsbeleid. Met de Bijbelse normen en waarden als richtsnoer kan daarmee het welzijn van haar inwoners bevorderd worden. De overheid dient met gezag op te treden. Ondernijming van het gezag van de veiligheids- en hulpdiensten wordt tegengegaan.

Daarin staat de gemeente niet alleen. Ook woningcorporaties, instellingen, ondernemers en burgers zijn verantwoordelijk voor een veilige woon- en leefomgeving. De SGP vindt het belangrijk om samen te werken aan een integrale aanpak.

Concreet:

- ▶ Onze wijken en dorpen hebben een frisse en verzorgde uitstraling. Verpaupering van de buitenruimte wordt samen met de bewoners tegengegaan.
- ▶ De gemeente neemt (fysieke) maatregelen om criminaliteit en het aantal inbraken verder terug te dringen. Daarbij ondersteunt zij inwoners en ondernemers met initiatieven als Burgernet en WhatsApp-groepen die meehelpt aan meer veiligheid.
- ▶ Er is sprake van een goede samenwerking tussen wijk- en buurtbeheer, jeugdwerk en politie bij de aanpak van overlast door hangjongeren, vandalen en criminelen. Er worden alternatieve activiteiten aangeboden om overlast te verminderen.
- ▶ Jongeren die structureel voor overlast in de wijk zorgen en crimineel gedrag vertonen zijn bekend bij de betreffende instanties. Er wordt daadkrachtig opgetreden. Van ouders wordt verwacht dat zij meewerken aan deze aanpak. Zo nodig kunnen zij worden gekort op hun eventuele uitkering.
- ▶ Bij structurele problemen in wijken moet de gemeente over kunnen gaan tot cameratoezicht, preventief fouilleren en tot het instellen van een samenscholingsverbod.
- ▶ Soms veroorzaakt een beperkt aantal gezinnen extreem veel overlast in de wijk. Tegen deze problematiek moet krachtig opgetreden worden, zo nodig worden deze multiprobleemgezinnen juridisch aangepakt. Overigens altijd in combinatie met het aanbod van een noodzakelijk hulpverleningstraject.
- ▶ Schade van overlast en criminaliteit wordt verhaald op de dader.
- ▶ De SGP wil het vuurwerkgebruik terugdringen en zet zich in voor een vuurwerkvrije gemeente.
- ▶ De gemeenteraad zet zich in voor een lokale veiligheidsagenda. In overleg met de politie worden de lokale prioriteiten bepaald en wordt voldoende capaciteit vrijgemaakt om deze prioriteiten aan te pakken.
- ▶ De gemeente en betrokken instanties richten zich op een adequate aanpak van nieuwe vormen van criminaliteit. Voor de aanpak van mensenhandel, drugsdelicten en ondernijmende activiteiten op bedrijventerreinen moeten voldoende capaci-

teit en financiële middelen beschikbaar zijn.

- ▶ Dat geldt ook voor de aanpak van cybercriminaliteit. Onze inwoners moeten er van uit kunnen gaan dat de overheid hierin een leidende rol vervult. Voor de eigen systemen hanteert de gemeente hoge standaarden om gegevens van haar inwoners maximaal te beschermen.
- ▶ De gemeente dient zich voor te bereiden op het voorkomen en oplossen van grootschalige calamiteiten als terroristische aanslagen en natuurbranden.
- ▶ De veiligheidsdiensten, waaronder politieagenten en boa's (buitengewoon opsporingsambtenaren), zijn zichtbaar en bereikbaar voor al onze inwoners. De SGP zet zich in voor een wijkagent per 5000 inwoners.
- ▶ De capaciteit, beschikbaarheid en spreiding van posten van hulpdiensten moeten op orde zijn, zodat aanrijtijden van brandweer, politie en ambulances ruimschoots voldoen aan de gestelde normen. De SGP zal ontwikkelingen op dit punt blijven volgen.
- ▶ Hulpdiensten moeten ongestoord hun werk kunnen doen. Het belemmeren daarvan kan niet ongestraft blijven.
- ▶ Het gemeentebestuur onderhoudt goede contacten met vrijwilligers bij de hulpdiensten en stimuleert de werving daarvan.

VERKEER EN VERVOER

Ede is een groeiende gemeente. Mobiliteit is daarmee een belangrijk vraagstuk waarin blijvend en tijdig geïnvesteerd moet worden. Nu wordt nog veel gewerkt aan de knelpunten van gisteren. Dit vraagt om een toekomstbestendig verkeers- en vervoersbeleid, waarbij de keuzes van burgers voor de verschillende vormen van vervoer dienen zo optimaal mogelijk op elkaar afgestemd worden. Verduurzaming van het vervoer is daarbij voor de SGP een belangrijk aandachtspunt.

Concreet:

- ▶ Voet- en wandelpaden zijn veilig en goed onderhouden. De wijken van Ede bieden gezonde en groene mogelijkheden voor het lopen van het dagelijkse 'ommetje'. Voor ouderen en inwoners met een beperking zijn er veilige oversteekplaatsen en duidelijke markeringen.
- ▶ Fietsen wordt gestimuleerd door snelle en veilige ontsluitingen van woonwijken en dorpen. Wachttijden voor fietsers bij verkeerslichten worden zoveel mogelijk beperkt.
- ▶ Ontbrekende of ontoereikende verbindingen tussen de knooppunten, zoals het centrum van Ede, het station en de scholen worden voortvarend aangepakt. Het realiseren van meerdere 'fietsnelwegen' verdient volop de aandacht.
- ▶ Doorgaande wegen tussen de kernen en binnen de hoofd-wegenstructuur zijn ingericht op een veilige en vlotte doorstroming. Deze wegen hebben een vrij liggend fietspad. Waar mogelijk worden kruisingen (met verkeerslichten) vervangen door rotondes.
- ▶ De SGP vindt dat de gemeente voortvarend aan de slag moet met oplossingen voor de verschillende verkeersknelpunten.
 - De doorstroming op Willem Dreeslaan wordt verder aangepakt, de realisatie van een zwevende fietsrotonde op het kruispunt bij het ziekenhuis wordt serieus overwogen.
 - Er is aandacht voor de afronding van de Parklaan om zo snel een goede ontsluiting van Ede-Oost te realiseren
 - Gewerkt wordt aan een verkeersveilige N224. De N224 over de Ginkelse heide blijft open.
 - De SGP is een voorstander van snelle realisatie van een goede wijk-wijkverbinding tussen Ede-Zuid en het deel van Ede ten noorden van de spoorlijn.
 - Langs de Westzoom te Lunteren wordt een fietspad aangelegd en worden de kruisingen met de Postweg en de Klomperweg op korte termijn vervangen door rotondes.
- ▶ Er is een adequaat strooiplan beschikbaar dat rekening houdt met verschillende doelgroepen, zoals ouderen en schoolkinderen. Aanvullend wordt strooizout beschikbaar gesteld aan de burgers.
- ▶ Alle wijken en dorpen zijn via het openbaar vervoer verbonden met de drukbezochte knooppunten zoals het centrum van Ede, het ziekenhuis en de Kenniscampus. Niet-rendabele lijndiensten worden als eerste geschrapt op de zondag en laat in de avond en in de nacht.
- ▶ De SGP ondersteunt de vergroting van de capaciteit van de Valleilijn tussen Ede en Barneveld, evenals de eventuele ontwikkeling een extra station.
- ▶ De verkeersveiligheid wordt vergroot door de beïnvloeding van het gedrag van de weggebruikers. In samenwerking met scholen, bedrijven en organisaties worden trainingen en andere acties georganiseerd zoals: scootmobielcursussen, cursussen voor senioren op elektrische fietsen, rijvaardigheidsdagen voor jonge automobilisten en wijkacties om gedragsveranderingen te realiseren.

BEHEER OPENBARE RUIMTE

Het is belangrijk om de woon- en leefomgeving op een goed kwaliteitsniveau te houden. Een goed onderhouden openbare ruimte voorkomt verloedering en draagt bij aan het welbevinden van burgers en bedrijven. Het gaat daarbij om een gezamenlijke verantwoordelijkheid van overheid en burgers.

Concreet:

- ▶ De in overleg met de burgers opgestelde wijkagenda's staan centraal bij de inrichting en het onderhoud van de openbare ruimte en de daarin aanwezige groenvoorzieningen.
- ▶ Er zijn kleinschalige wijken met, vooral in de buitendorpen, een eigen wijkmeldpunt en contactpersoon. Meldingen van knelpunten worden door deze contactpersonen snel opgelost.
- ▶ De openbare ruimte biedt ruimte voor ontmoeting. Er zijn voldoende speelmogelijkheden voor kinderen en ontmoetingsplekken voor ouderen. Deze openbare ruimte, openbare gebouwen en andere voorzieningen zijn toegankelijk en bereikbaar voor al onze inwoners, ook als zij een beperking hebben.
- ▶ De openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente Ede. Zowel bij de entrees van de gemeente als in de wijken wordt gewerkt met een IBOR-niveau waarbij de openbare ruimte zichtbaar schoon is en er verzorgd bij ligt. Daarvoor worden voldoende financiële middelen beschikbaar gesteld. De SGP is voor een hoger IBOR-niveau voor grote delen van de gemeente.
- ▶ Het onderhoud van het openbaar groen is niet alleen een keuze voor meer of minder onderhoud. Afhankelijk van de plek en functie van het openbaar groen en de gewenste versterking van de biodiversiteit is maatwerk noodzakelijk. Maatwerk geldt ook voor de aanpak van de invasieve soorten zoals de Japanse duizendknoop.
- ▶ De gemeente stimuleert het bijhouden van het buurtgroen en de trap- en speelveldjes door de wijk- en buurtbewoners. Het wijkbeheer biedt praktische ondersteuning (tuingereedschap, bladkorven, sneeuwruimen, zout strooien).
- ▶ De openbare ruimte is veilig. Bermen worden tijdig gemaaid en overhangend groen, onder andere bij stoepen en fietspaden, wordt verwijderd, zodat er geen onoverzichtelijke (verkeers)situaties ontstaan.
- ▶ Het meerjarig onderhoud van de openbare ruimte wordt inte-

graal opgepakt, rekening houdend met een duurzame instandhouding. Daarbij wordt ook het onderhoud aan de wegen, werkzaamheden aan de riolering en de bekabeling betrokken. Onderhoud wordt niet op zondag uitgevoerd.

- ▶ Op basis van het aanwezige rioleringsplan worden infiltratie van regenwater in de bodem en andere waterbergende oplossingen gestimuleerd. Er kunnen materialen beschikbaar gesteld worden voor vrijwillige afkoppeling van de riolering.
- ▶ Het slootmaaisel dat vrijkomt bij het schonen van de sloten langs openbare wegen wordt centraal en duurzaam verwerkt. Het schonen van sloten blijft voor de SGP primair een taak van de gemeente, maatwerk is mogelijk.

BEGRAAFPLAATSEN

De SGP is principieel voor begraven. De begraafplaatsen vragen om respect en ingetogenheid, het is de plaats van hen die ons ontvieren tot aan de wederkomst van Christus. Het gemeentebestuur zorgt voor voldoende gelegenheid om te begraven. Vormen van lijkbezorging als cremieren, as verstrooien en vriesdrogen zijn van oorsprong heidense gebruiken en niet in overeenstemming met de Bijbel. Hieraan wordt geen medewerking verleend.

Concreet:

- ▶ De algemene begraafplaatsen zijn sober, duurzaam en functioneel en beschikken over passende (aula)voorzieningen. De begraafplaatsen worden goed onderhouden. De kosten daarvan hoeven niet volledig gedekt te worden, zodat de tarieven voor begraven voor iedereen betaalbaar zijn.
- ▶ Uit piëteit en ten behoeve van de rouwverwerking dient zo lang mogelijk gewacht te worden met het ruimen van graven. Het verdient de voorkeur eerst gebruik te maken van mogelijkheden om de begraafplaatsen uit te breiden.
- ▶ De keuze voor begraven voor onbepaalde tijd moet altijd gehonoreerd kunnen worden, zowel bij een voorziening voor natuur(lijk) begraven als op de algemene begraafplaatsen.

GEZONDHEID

Het welzijn van inwoners is niet alleen afhankelijk van economische voorspoed. De coronapandemie waar we wereldwijd mee

geconfronteerd zijn heeft dat duidelijk laten zien. Waarbij we als SGP erkennen dat het de Heere God is die daarin alles bestuurt. In tegenslag en voorspoed, in ziekte en gezondheid zijn we van Hem afhankelijk. In dat besef onderkent de gemeente de waarde van een goede gezondheid van haar inwoners. Zonder dat de overheid de eigen verantwoordelijkheid van inwoners overneemt, draagt de gemeente zorg voor passende kaders en maatregelen.

Concreet:

- ▶ Het gemeentelijk gezondheidsbeleid benoemt op een korte en krachtige wijze concrete doelstellingen voor het stimuleren van een gezonde levensstijl en het verbeteren van een gezonde woon- en leefomgeving.
- ▶ Er is extra aandacht voor de gezondheid van jongeren, door bijvoorbeeld het geven van voorlichting op scholen over eetgedrag en gevaren van verslavende middelen zoals softdrugs, alcohol en roken.
- ▶ De SGP zet zich in voor een streng drugsbeleid en is tegen het toestaan van gereguleerde wietteelt en coffeeshops.
- ▶ De minimumleeftijd voor alcoholgebruik (18 jaar) wordt gehandhaafd, ook binnen verenigingen en kantines. Alcohol op straat wordt niet toegestaan. Het gebruik van lachgas wordt tegengegaan.
- ▶ Zogenaamde drankketen dienen te voldoen aan de wettelijke kaders, het huidige handhavingsbeleid wordt voortgezet.
- ▶ De overheid respecteert het standpunt van inwoners die niet overgaan tot vaccinatie.

OMZIEN NAAR ELKAAR

Ede kent haar kwetsbare inwoners. Burgers met beperkingen, inwoners met problemen, jongeren en ouderen. In veel situaties staan deze inwoners alleen en is er sprake van eenzaamheid. Omzien naar elkaar is een opdracht voor elke inwoner. Naast liefde behoort centraal te staan. 'Hebt uw naaste lief als uzelf', is een actueel gebod uit de Bijbel. Daarbij heeft ook de gemeente, als schild voor de zwakken, haar verantwoordelijkheid en kan zij de randvoorwaarden bieden waar binnen deze waarde tot haar recht komt en waar oog is voor de zwakkere in de samenleving.

De SGP ziet graag een samenleving waarin mensen zorg dragen voor elkaar. Dit in tegenstelling tot het kille individualisme, waarbij

mensen alleen aan zichzelf denken. Veel verantwoordelijkheden liggen volgens de SGP bij onze inwoners en de samenleving. Er mag daarom een beroep gedaan worden op de eigen kracht van burgers en informele netwerken, om doorverwijzing naar duurdere vormen van zorg en begeleiding zoveel als mogelijk te voorkomen. Daar waar nodig wordt gebruik gemaakt van professionele hulpverleners en zorgorganisaties, ook wat betreft de ontwikkeling van beleid. Al met al is er een integrale aanpak waarbij aan de zorgbehoevende burger maatwerk geboden wordt, passend bij zijn of haar behoeften en wensen.

Concreet:

- ▶ Vrijwilligers en mantelzorgers zijn het cement van de samenleving. Het actief stimuleren en ondersteunen van deze mensen is daarom cruciaal.
- ▶ Stimuleer vrijwilligerswerk, zonder dwang of drang. De gemeente heeft, onder andere via Malkander, vooral een faciliterende rol, bijvoorbeeld met het bijeenbrengen van vraag en aanbod, publiekscampagnes, een ombudsfunctie en ondersteuning bij scholing.
- ▶ Het huidige beleid om vrijwilligers en mantelzorgers te ondersteunen en te waarderen wordt gecontinueerd.
- ▶ De gemeente zet zich op adequate wijze in om vereenzaming van ouderen en mensen met een beperking tegen te gaan. Het huidige beleid waarbij ouderen, bij voorkeur vanaf 75 jaar, een bezoek ontvangen door vrijwilligers van Malkander wordt gecontinueerd.
- ▶ In samenwerking met maatschappelijke organisaties en kerken zorgt de gemeente voor een passend aanbod van (dagbestedings)activiteiten, om zo een alternatief te bieden tegen vereenzaming.
- ▶ Er zijn laagdrempelige en toegankelijke sociale wijkteams. Deze sociale teams functioneren tot in de haarvaten van de wijken en buurten. Zij zijn samen met hun partners in staat signalen van vereenzaming en andere problemen op te vangen en daar een vervolg aan te geven. Een goede samenwerking binnen het sociaal domein is daarbij van het grootste belang.
- ▶ Maatregelen tegen eenzaamheid richten zich met name op het vergroten van het sociaal netwerk van de betreffende burger. Ook jongeren vervullen daarin, onder andere via het onderwijs, daarin een rol.
- ▶ De SGP vindt het belangrijk dat ouderen en inwoners met een beperking de mogelijkheid hebben zo lang mogelijk thuis

te blijven wonen, in hun vertrouwde omgeving. Zo nodig zijn middelen als woningaanpassing, huishoudelijke hulp en begeleiding beschikbaar. Daarnaast zijn mantelzorgwoningen en kleinschalige woonzorgzones in de wijken goede oplossingen om mensen bij elkaar te brengen.

- ▶ De gemeente speelt een actieve rol op het gebied van daklozen-, thuislozen- en overige crisisopvang. Er is een doorlopend en passend aanbod aan voorzieningen om deze doelgroep de benodigde zorg te kunnen bieden.
- ▶ Lokaal actieve maatschappelijke organisaties en initiatieven op het gebied van zorg en welzijn worden actief ondersteund.
- ▶ Daar waar professionele zorg of begeleiding nodig is moet deze volgens eigen identiteit geboden kunnen worden. De SGP zet zich in voor het behoud van kleine en identiteitsgebonden zorginstellingen.
- ▶ Daar waar de zorg om reden van complexiteit of anderszins niet binnen de gemeentegrenzen gerealiseerd kan worden, zal de gemeente in regioverband zoeken naar passende oplossingen.
- ▶ De hulpverlener wordt gerespecteerd in zijn professe. Anderzijds mag van de hulpverlener verwacht worden dat deze participeert in het netwerk rond de cliënt en daaraan ook ondersteuning biedt. Hulpverleners ontvangen een passende vergoeding.
- ▶ Zorgorganisaties bieden een optimale dienstverlening. Wacht-tijden zijn zo kort mogelijk.

ECONOMISCH GEZOND

De SGP waardeert het ondernemerschap binnen de Edese gemeenschap. De gemeente dient zich in te zetten voor een gunstig ondernemersklimaat, waar zowel gevestigde als startende ondernemers de mogelijkheden krijgen zich te ontwikkelen. De SGP vindt een sterke lokale economie met voldoende bedrijvigheid belangrijk. Daarmee zorgen we voor werkgelegenheid voor onze inwoners.

Om binnen een gezonde economie te kunnen ontwikkelen is het nodig dat er sprake is van een goede samenwerking tussen onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en de detailhandel. Onder andere binnen de structuren van de regio Food Valley kan de gemeente daar een belangrijke bijdrage aan leveren. Daarbij moet er aandacht zijn voor de brede groep van inwoners. Naast de inzet

voor een kennisintensieve arbeidsmarkt, wordt aandacht geschonken aan de grote groep doeners. Bij allerlei bedrijven, maar ook binnen de facilitaire dienstverlening en de zorg wordt hun inzet gewaardeerd. Er is een passend aanbod van vakgerichte opleidingen beschikbaar.

Een gezonde economie functioneert voor de SGP binnen de kaders van de Bijbelse opdracht tot rentmeesterschap. Iedereen heeft een eigen verantwoordelijkheid om met de ontvangen gaven en talenten te voldoen aan onze opdracht: de aarde te bebouwen en te bewaren. Niet het behalen van maximaal resultaat staat centraal. Binnen een gezonde en stabiele economie voorzien inwoners zelf in hun levensbehoefte en zijn zij van betekenis voor het geheel van de maatschappij. Dit betekent ook dat de 24/7-uurseconomie wordt tegengegaan. Rust, met name op de zondag, is een belangrijk uitgangspunt voor de genoemde opdracht.

Concreet:

- ▶ Ter bevordering van de werkgelegenheid is er aandacht voor het aantrekken van nieuwe bedrijven. Een klantgerichte benadering van ondernemers is belangrijk. Regels moeten eenduidig, beschermend en terughoudend zijn. De gemeente denkt mee in oplossingen, bijvoorbeeld door te wijzen op nieuwe financieringsvormen als crowdfunding.
- ▶ De SGP steunt de economische samenwerking binnen de regio Food Valley. Vanuit een gezamenlijke visie op een duurzame, toekomstbestendige voedselvoorziening is de innovatiekracht van de agrifoodwereld daarbij een belangrijk speerpunt.
- ▶ Goede communicatie met het lokale en regionale bedrijfsleven is essentieel. Er zijn goede contacten met de ondernemersverenigingen.
- ▶ Bij de situering van bedrijfsterreinen wordt zorgvuldig rekening gehouden met bestaande of geplande woon- en agrarische gebieden. Daarbij wordt ook gekeken of er mogelijkheden zijn om bestaande locaties te revitaliseren.
- ▶ Om de plaatselijke werkgelegenheid te faciliteren moeten de dorpen over voldoende bedrijventerreinen beschikken. De SGP zet zich in voor het realiseren van bedrijventerreinen in onder andere Harskamp, Lunteren en Wekerom. De gemeente draagt zorg voor een visie voor de langere termijn en zet zich in voor een vlotte planvorming en realisatie.
- ▶ Bestaande bedrijven die overlast veroorzaken of qua grootte niet meer passen, dienen verplaatst te worden. Een zorgvul-

dige afstemming met betrokkenen en het beschikbaar stellen van alternatieve locaties is daarbij noodzakelijk.

- ▶ Projecten in opdracht van de gemeente moeten bij voorkeur door plaatselijke (onder)aannemers en loonwerkers uitgevoerd worden. Daarbij wordt maximaal gebruik gemaakt van de ruimte binnen de regelgeving voor aanbesteding. Een werkweek van maandag tot en met zaterdag geldt voor deze projecten als uitgangspunt.
- ▶ De gemeente zorgt voor een bij Ede passend detailhandelsbeleid, dat kan rekenen op draagvlak bij ondernemers en inwoners.
- ▶ De SGP streeft, in samenwerking met ondernemersverenigingen en markthandelaren, naar een gevarieerd aanbod van winkels, ook in de dorpen. Het winkelaanbod sluit aan op nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van internetverkoop en winkelbeleving.
- ▶ De winkelvoorzieningen zijn goed bereikbaar voor alle vormen van verkeer. Er zijn ruime en voldoende parkeer- en stallingsmogelijkheden. Zo veel als mogelijk zijn deze voorzieningen gratis.
- ▶ Er is voldoende aandacht en ruimte voor de kleine winkelier en startende detaillisten, voor speciaalzaken en verkoop van streekproducten.
- ▶ De toegankelijkheid, leefbaarheid en veiligheid zijn belangrijke aandachtspunten voor een aantrekkelijk winkelgebied. De gemeente draagt zorg voor passende voorzieningen, het realiseren van voldoende groen, het garanderen van een hoog onderhoudsniveau en het faciliteren van de diverse verkeersstromen.
- ▶ Er komen geen nieuwe grote wijkwinkelcentra, die als concurrent voor het centrum van Ede fungeren.
- ▶ De zondag is een collectief rustmoment voor onze economie. De winkels zijn deze dag gesloten.
- ▶ Daar waar de winkels wel open zijn op zondag verdienen (kleine) winkeliers en werknemers die daaraan geen medewerking verlenen onze bescherming en steun.

WERK EN ARBEIDSMARKT

Het verrichten van arbeid is betekenisvol, zowel voor onze inwoners als voor de maatschappij. Het hebben van werk biedt naast een eigen inkomen structuur en een sociaal netwerk. De Bijbel

besteedt veel aandacht aan werk. Al aan het begin van de schepping geeft God de opdracht om werk te maken van het bebouwen en bewaren van de aarde. Werk is en blijft dus een Goddelijke roeping.

Het hebben van werk is niet altijd vanzelfsprekend. Denk aan langdurig werklozen, bijstandsgerechtigden, minder validen of gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Zij hebben vaak te maken met meerdere problemen. Naar Bijbelse maatstaf heeft de overheid een taak deze mensen een plaats in de samenleving te geven. Daarbij verwacht de SGP van werkgevers een positieve grondhouding om deze mensen duurzaam aan werk te helpen.

Voor de SGP is betaald en onbetaald werk gelijkwaardig. Niet alleen betaald werk is waardevol. Ook zorgtaken in het gezin, het geven van ondersteuning binnen de familie en vrijwilligerswerk voor de gemeenschap zijn van grote betekenis. Daar moeten onze inwoners tijd en ruimte voor hebben.

Concreet:

- ▶ Samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid is cruciaal. Er wordt gewerkt aan een goede aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt, om jongeren zo snel mogelijk een passende baan te kunnen bieden. Dit kan onder meer door leerlingen actief kennis te laten maken met regionale bedrijven.
- ▶ Waar nodig wordt gekozen voor een specifieke aanpak voor bepaalde doelgroepen die moeilijk aan het werk kunnen komen. Onder andere oudere werknemers worden niet afgeschreven voor de arbeidsmarkt.
- ▶ Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt is de inzet van arbeidsmigranten onvermijdelijk. Samen met het bedrijfsleven draagt de gemeente zorg voor waardige huisvesting, met aandacht voor draagvlak bij inwoners.
- ▶ Het in 2018 gestarte participatiebedrijf Werkkracht biedt in samenwerking met het bedrijfsleven een relatief beperkt aantal beschutte werkplekken. In vergelijkbare vorm worden er werkplekken gerealiseerd om werkzoekenden weer arbeidsfit te maken. Met dit participatiebedrijf worden concrete doelen afgesproken over de beoogde resultaten.
- ▶ Voor inwoners met een arbeidsbeperking die gebruik maken van dagbesteding, wordt deze dagbesteding zoveel als mogelijk arbeidsmatig ingevuld. Waar mogelijk wordt perspectief

geboden naar betaald werk.

- ▶ Van burgers die een uitkering ontvangen, mag een 'tegenprestatie' worden verwacht, al dan niet in de vorm van vrijwilligerswerk. Eigen initiatief wordt daarbij gestimuleerd.
- ▶ Uitkeringsgerechtigden die weigeren een 'tegenprestatie' te verrichten of zich onvoldoende inzetten voor het vinden van een baan, kunnen worden gekort op hun uitkering.
- ▶ Alleenstaande ouders met jonge kinderen moeten worden vrijgesteld van de sollicitatieplicht. In voorkomende situaties kunnen ook andere inwoners met zorg- en vrijwilligerstaken tijdelijk ontzien worden bij het aangaan van arbeidsverplichtingen.
- ▶ De gemeente neemt zelf ook haar verantwoordelijkheid als werkgever bij het creëren van banen voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.

INKOMENSONDERSTEUNING

Als werken onmogelijk is of als er geen werk te vinden is, wordt voorzien in een uitkering. Daarbij geldt: een uitkering is een vangnet, geen hangmat. Beleid ten aanzien van inkomensvoorziening moet er zo mogelijk op gericht zijn dat de inwoner zijn financiële positie op orde houdt en zo mogelijk zelf weer in zijn of haar inkomen kan voorzien.

Burgers die van een sociaal minimum moeten rondkomen kunnen rekenen op een ruimhartig minimabeleid. Daarbij heeft de SGP in het bijzonder aandacht voor gezinnen met opgroeiende kinderen. Wel moet een armoedeval voorkomen worden, een eigen inkomen moet financieel altijd aantrekkelijker zijn dan een uitkering.

Concreet:

- ▶ Een ruimhartig minimabeleid betekent onder andere een ruimhartige verlening van bijzondere bijstand voor mensen met een sociaal minimum en andere doelgroepen. Bij voorkeur in combinatie met een actieve participatie in de samenleving. Zo mogelijk kan voor voorzieningen een eigen bijdrage gevraagd worden.
- ▶ De gemeente geeft ruimte en indien wenselijk financiële steun aan activiteiten vanuit kerken en andere maatschappelijke organisaties om armoede tegen te gaan, onder andere de voedselbank. Vooral arme gezinnen met kinderen moeten ruimhar-

tig geholpen worden. De SGP vindt dat de bestaande wettelijke kaders zo royaal mogelijk toegepast moeten worden.

- ▶ Mensen die frauderen of waarvan blijkt dat zij niet willen werken, worden gekort op hun uitkering.
- ▶ Actieve inzet op schuldhulpverlening is nodig. Maatschappelijke organisaties die daarin actief zijn, worden voldoende ondersteund.
- ▶ Van schuldeisers, zeker als het om instellingen met een maatschappelijke doelstelling gaat, mag de gemeente een proactieve en meedenkende houding verwachten.
- ▶ Er wordt budgetbegeleiding geboden vanuit de gemeente, als instrument om schuldhulpverlening te voorkomen. Er is aandacht voor specifieke risicogroepen.
- ▶ De SGP vindt wachtlijsten in de schuldhulpverlening onacceptabel.
- ▶ De SGP wil een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid voor burgers die – buiten hun toedoen – niet meer aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen.

INTEGRATIE

De gemeente Ede is een diverse gemeente. Achtergronden en culturen van onze inwoners verschillen, wat spanningen en onbegrip met zich mee kan brengen. De SGP is van mening dat problemen concreet benoemd en aangepakt moeten worden. Als het gaat om de opvang van vluchtelingen, dan wil de SGP vanuit christelijke barmhartigheid niet weglopen voor haar verantwoordelijkheid. Vrijwilligers kunnen helpen met werk, school en vrijetijdsbesteding. Ook de plaatselijke kerken kunnen, met behoud van hun eigen identiteit, daaraan een bijdrage leveren. Anderzijds mag van deze nieuwe inwoners gevraagd worden zich actief op te stellen ten aanzien van hun integratie in onze samenleving.

Concreet:

- ▶ De gemeente zorgt voor passende woonruimte voor statushouders, verspreid over de wijken en dorpen. Statushouders krijgen echter geen voorrangpositie op andere woningzoekenden.
- ▶ Inburgering is geen vrijblijvendheid. Het zo spoedig mogelijk aanleren van de Nederlandse taal en het zich aanpassen aan de joods-christelijke traditie zijn minimumvoorwaarden.
- ▶ Het opzetten van maatjesprojecten verdient alle steun. Dat

geldt ook voor andere particuliere initiatieven die integratie bevorderen.

- ▶ Inburgeringstrajecten dienen bij voorkeur in combinatie met werk aangeboden te worden. Statushouders worden zo veel als mogelijk verplicht zich meerdere dagdelen per week in te zetten binnen het arbeidsproces, hetzij via betaald werk, werkstages of met vrijwilligerswerk.
- ▶ De gemeente zet zich in voor voldoende en passende vormen van onderwijs en volwasseneducatie en heeft oog voor het realiseren van werk- en stageplaatsen voor deze doelgroep.
- ▶ Stigmatisering van de doelgroep dient bestreden te worden, onder andere door de doelgroep actief aan werk te helpen en te stoppen met allerlei programma's en regelingen die een integratie van deze groep belemmeren.
- ▶ De gemeente werkt met het Rijk mee aan een zorgvuldige uitzetting van uitgeprocedeerde asielzoekers.

CULTUUR EN SAMENLEVING

De SGP zet zich in voor het behoud van de christelijke cultuur, die vanouds kenmerkend is voor de Edese samenleving. Daarnaast wordt het ontplooiën van talenten op het gebied van onder meer muziek, schilderwerken en architectuur door de SGP positief beoordeeld. Aandacht voor cultuur versterkt de samenhang binnen de samenleving. Culturele activiteiten ontstaan vanuit particulier initiatief. De gemeente vervult daarbij een stimulerende en ondersteunende rol.

Cultuur kent helaas ook een donkere zijde. De SGP wil reclame-uitingen, culturele activiteiten of kunstuitingen met een godslasterlijk, aanstootgevend of shockerend karakter weren. Ook de zondagsrust dient gerespecteerd te worden.

Concreet:

- ▶ De openbare bibliotheken vervullen een belangrijke rol bij het doorgeven van culturele waarden. In samenwerking met andere organisaties kan het activiteiten aanbod van de bibliotheken verbreed worden. Aanstootgevende, zedenkwetsende boeken, affiches en video's worden geweerd en op de internetcomputers wordt een filter geplaatst. De financiële bijdrage aan de openbare bibliotheek is passend bij de doelstelling en activiteiten.
- ▶ De SGP is voor een actueel beleid voor cultuurhistorie en

archeologie. Zowel jonge als oudere burgers van de gemeente worden daarbij betrokken.

- ▶ De geschiedenis van Ede moet zichtbaar zijn in de bebouwing, maar ook in de openbare ruimte en in het cultuurlandschap. In de wijken kunnen inwoners via panelen of andere vormen (historische) achtergronden ophalen over hun woon- en leefomgeving.
- ▶ Scholen worden voldoende ondersteund bij natuur- en cultuureducatie, gericht op concrete maatregelen binnen de plaatselijke situatie. Zij krijgen daarbij ruimte voor een invulling die past bij de identiteit van de school.
- ▶ Er is blijvende steun voor gemeentelijke musea, mede vanwege hun bijdrage aan het behoud van de cultuurhistorische waarden van Ede. Musea moeten bij Ede en de Veluwe passen. De SGP is terughoudend ten aanzien van de realisatie van een nieuw museum in de Frisokazerne, mede gezien de forse financiële bijdrage. De rol van de overheid is daar wat de SGP betreft zeer beperkt.
- ▶ In het bijzonder gemeentelijke monumenten en beeldbepalende panden moeten in goede staat van onderhoud verkeren. Verduurzamen van deze panden is voor de SGP een belangrijk aandachtspunt.

VRIJE TIJD

Het is een goede zaak dat de inwoners van Ede zich kunnen ontspannen. Ede biedt daarvoor met haar landelijk gebied en natuurlijke omgeving volop mogelijkheden. Mede vanwege de diverse musea en de Hoge Veluwe is de gemeente aantrekkelijk voor zowel de eigen inwoners als toeristen van buiten de gemeente. Ontspannen kan ook door vormen van sportbeoefening, individueel of samen met anderen. Aandacht voor voldoende lichaamsbeweging heeft een positieve invloed op het welbevinden van mensen.

De SGP wil ruimte bieden voor verantwoorde vormen van ontspanning. De gemeente is voorwaardenscheppend, met name waar het gaat om de deelname van specifieke doelgroepen als ouderen en mensen met een beperking. Daarnaast staan de Bijbelse normen en waarden centraal.

Concreet:

- ▶ De SGP ziet de zondag bij uitstek als een dag voor rust en

bezinning in ons drukke bestaan. Een dag om als gezin en (kerkelijke) gemeente samen te komen. De SGP is daarom tegen het organiseren van recreatieve activiteiten en sportbeoefening op zondag.

- ▶ Inhoudelijk is het recreatie- en toerismebeleid met name gericht op de Edese thema's als natuur, food en battle-field.
- ▶ De SGP wil een aantal recreatiemogelijkheden bevorderen. Denk aan de ontwikkeling van een goed onderhouden netwerk van fiets- en wandelroutes en klompenpaden. Denk ook aan het in stand houden van gezinsactiviteiten zoals natuurbezoek en -onderzoek. Met recreatieve routes wordt ook aandacht geschonken aan lokale aanbieders van streekproducten.
- ▶ Van ontvangers van subsidie en recreatieve ondernemingen verwacht de SGP dat zij rekening houden met de zondagsrust, openbare orde en zedelijkheid.
- ▶ Er zijn voldoende voorzieningen om gezond te kunnen bewegen. Naast de fiets en wandelroutes denkt de SGP aan trapveldjes en veilige speelplaatsen.
- ▶ Sporten in verenigingsverband is in de eerste plaats een eigen verantwoordelijkheid van de inwoners. Ophoging van een eigen bijdrage voor instandhouding van voorziening moet daarom bespreekbaar zijn.
- ▶ Soberheid, doelmatigheid en veiligheid zijn belangrijke uitgangspunten bij de realisatie van multifunctionele sportaccommodaties en wedstrijdvelden.
- ▶ De gemeente dient geen medewerking te verlenen aan activiteiten die onevenredig gevaarlijk zijn voor het milieu en de gezondheid en het leven van mensen.
- ▶ Topsportlocaties worden niet binnen de Edese gemeentegrenzen ontwikkeld. Grote sportevenementen dienen niet in Ede plaats te vinden, mede vanwege de onevenredig hoge inzet van hulpdiensten.

BESTUUR

De SGP staat voor een sterke gemeente die zich met name richt op haar kerntaken. Met een bestuur dat grote groepen van inwoners in voldoende mate vertegenwoordigd en aan zich weet te binden. Daar waar belangen van burgers de grenzen van de gemeente overstijgen is samenwerking noodzakelijk. Deze samenwerking moet altijd ten dienste staan van onze inwoners. De burger mag niet te veel op afstand worden geplaatst. De democratische legitimering van besluiten die de burger aangaan, dient geborgd te zijn.

Concreet:

- ▶ Vanuit de visie dat Bijbels verantwoorde politiek voor alle bestuurlijke niveaus van toepassing is, gaat de SGP deelname aan het college niet uit de weg.
- ▶ Met voldoende oog voor de diverse belangen van onze inwoners en een luisterend oor voor de participerende burger is het houden van referenda overbodig.
- ▶ Daar waar samenwerking noodzakelijk is, wordt de eigen identiteit van onze gemeente niet uit het oog verloren.
- ▶ De samenwerking in de regio FoodValley kan op instemming van de SGP rekenen.

FINANCIËEL BELEID

De SGP is zich bewust dat al deze voornemens geld kosten. Daarbij wordt ingezet op een doelmatig financieel beleid, waarbij de kerntaken van de gemeente niet in het gedrang komen. De SGP pleit voor een sluitende begroting, ook hierbij geldt de opdracht tot rentmeesterschap. De SGP wil er voor waken dat de rekening van het huidige beleid bij de toekomstige generaties neergelegd wordt. De gemeenteraad stuurt op hoofdlijnen het financiële beleid van de gemeente en stelt de daarvoor benodigde kaders. Met de uitvoering van een doelmatig financieel beleid kunnen belastingen en tarieven zo laag mogelijk gehouden worden.

Concreet:

- ▶ De onroerende zaakbelasting mag niet worden verhoogd met méér dan de inflatie.
- ▶ De hondenbelasting kan worden afgeschaft.
- ▶ De overige heffingen, zoals rioolheffing, afvalstoffenheffing en tarieven voor leges, zijn kostendekkend. Stijging van de tarieven wordt zoveel als mogelijk voorkomen.
- ▶ De gemeente is terughoudend in het voeren van inkomenspolitiek. De 'gewone man' en zijn gezin, evenals de middeninkomens mogen in ieder geval niet de rekening gepresenteerd krijgen.
- ▶ De uitgaven ten behoeve van de ambtelijke organisatie staan in verhouding tot de doelstellingen en kerntaken van de gemeente. Langdurige inhuur van duurdere externe partijen wordt tegengegaan.
- ▶ Subsidies zijn vooral bedoeld om initiatieven en ontwikkelingen, passend bij de doelstellingen van het gemeentelijk beleid, bij de start van een traject te ondersteunen. Deze initiatieven leveren een aantoonbare bijdrage aan de samenleving.
- ▶ Aan activiteiten en doelen die strijdig zijn met de Bijbel (waaronder podiumkunsten) wordt geen subsidie verstrekt.

SGP

[#WAARDEVOORDETOEKOMST](#)